dan b.v. Prof. Dr H. H. Kuyper en Ds Joh. Jansen als autoriteiten of „meest gezaghebbende" canonici gelden? In hun adviezen en schriften vóór 1926, óf in wat zij sedert 1926 leeraren? We zien, deze quaestie van de autoriteiten en van het beroep op hen, en van het rekening houden met wat dogmatici en canonici geleerd hebben, is nog niet zoo eenvoudig en gemakkelijk. Hare rechte beantwoording vereischt omvangrijke en grondige studie en voorstudie.

Er moet niet alleen gegeven worden eene zuivere voorstelling van hunne leeringen op het punt in quaestie, maar ook eene, zoover mogelijk en noodig, volledige. Daarbij mag de toetsing aan belijdenis en kerkenordening, en aan de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht, en aan de Heilige Schrift, van hetgeen zij schreven en deden, niet achterwege blijven. Dat vereischt wel meer arbeid en studie, en die arbeid is moeilijker. Maar deze mag toch niet nagelaten worden. Hoezeer kunnen de praktijken of gevallen, waarop men zich voor het nieuwe kerkrecht beroept, die uit de 16e en de 17e eeuw, zonder dat daarbij scherp naar den strengen eisch der zuivere beginselen van Gereformeerd kerkrecht gevraagd werd, de geesten en kerken mede gevormd hebben, om in het begin der 19e eeuw maar gedwee en schier zelfs zonder protest zich het dwangjuk der Synodale hiërarchie te laten opleggen. Beginselen, ook die slechts in daden of handelingswijzen belichaming vinden en tot richtsnoer dienen, werken door, misschien eeuwen daarna. Hoe droef kunnen we in Duitschland thans zien de werking van Luthers leer aangaande de macht der Overheid inzake de kerk. We mogen daarom ook op kerkelijk gebied nimmer er maar naar staan en moe tevreden zijn, hoe we ons het gemakkelijkst uit moeilijkheden kunnen redden, en van bezwaren ontdoen, doch moeten steeds daarbij ook bedenken, welke gevolgen dat handelen, en de principes, daarin zich uitwerkende, kunnen en zullen hebben, wanneer zij in het vervolg de geesten gaan beheerschen en de praktijk bepalen. Dit laatste is niet maar enkel eene zaak van lateren tijd. Wie verkeerde beginselen theoretisch leeren of practisch in het werk stellen, zijn mede aansprakelijk voor de latere droeve gevolgen. Luther staat niet vrij ten opzichte van het verkeerde op kerkelijk gebied tegenwoordig in Duitschland. Onze Vaderen uit de 16e en de 17e eeuw staan vanwege hun foutieve beschouwing en regeling der verhouding tusschen Overheid en kerk niet vrij met betrekking tot de invoering der Synodale hiërarchie in 1816, met al de jammerlijke kerkelijke ellende, die daarvan het gevolg was en is. Adam staat niet vrij inzake de zonden zijner nakomelingen ook in dezen tijd. De verantwoordelijkheid voor wat in de toekomst uit leeringen en regelingen en daden van nu, volgt, moest meermalen beter bedacht worden. Dat zou tot grootere bedachtzaamheid en voorzichtigheid kunnen leiden.

Om te betoogen, dat de meerdere vergaderingen wezenlijk gelijk zijn aan kerkeraden, redeneert Ds Joh. Jansen o.a. aldus: „Het is een axioma (grondstelling), dat Christus deze ambtsmacht schonk aan de plaatselijke kerken; dat de plaatselijke kerken de personen als dragers van deze ambtsmacht aanwijzen; en dat, waar niet de volledige kerkeraden kunnen samenkomen, de afgevaardigden ambtshalve als lasthebbers der kerken de kerkelijke ambtsmacht samenbrengen. De macht der Synode is dus geen andersoortige macht als van de kerkeraden. Zij is dezelfde macht in wezen; er is alleen verschil in de wijze van toepassing en uitoefening. Christus schonk haar aan de plaatselijke kerken als een potestas originalis, d.i. een oorspronkelemacht. Van de kerkeraden komt zij op de Synoden als een potestas derivata, d.i. een van de kerkeraden afgeleide, een potestas delegata, d.i. aan de afgevaardigden opgedragen; en een potestas cumulativa, d.i. op de Synoden, samengebrachte macht", blz. 25. Doch deze redeneering is fout. De macht, die Christus geeft of opdraagt, kan niet overgedragen worden. Niemand heeft het recht, zijne van God of Christus ontvangen macht, aan een ander over te dragen. Dat kan God of Christus alleen. Hij, die de macht verleent, kan haar ook weer ontnemen en aan een ander overdragen. Maar daartoe heeft de lasthebber zelf het recht niet. Een burgemeester kan zijn burgemeesterlijke macht niet overdragen. Die overdracht is bij de wet geregeld, en geschiedt dus door de Koningin, die de wet uitvaardigde. Christus heeft dan ook niet de ambtsmacht aan de gemeente, d.i. de particuliere geloovigen met elkander en zonder de speciale ambtsdragers, gegeven, zoodat nu de gemeente die macht daarna aan de ambtsdragers zou overdragen. Maar Hij heeft die macht voor de ambten vastgesteld of gegeven. En de gemeente kiest de ambtsdragers, die dan dienen niet in eene van de gemeente ontvangen ambtsmacht, maar in die door Christus voor hun ambt bepaalde en geschonken macht. En op de meerdere vergaderingen dragen nu de kerkeraden niet hunne macht over: de kerkeraden op hunne afgevaardigden, en dezen op de meerdere vergaderingen. De ambtsdragers kunnen hunne van Christus ontvangen macht niet overdragen. Dat mogen zij niet. Daartoe hebben zij het recht niet, noch de kracht. Een ouderling kan maar niet eventjes zijn ouderlingenroeping en ouderlingenbevoegdheid aan een ander overdragen, en dien voor een poosje ouderling maken. En evenmin kan een dienaar des Woords maar even aan een ander de macht van zijn ambt overdragen en opdragen. Over die macht hebben niet zij, maar alleen Christus, te beschikken.

De afgevaardigden ter meerdere vergaderingen komen daar dan ook in naam hunner kerken, vgl. K.O., artt. 33 en 41, met kerkelijke macht, met instructie van hunne kerken, en in hunne handelingen ter meerdere vergaderingen onderworpen aan het oordeel hunner kerken. Zij spreken en handelen ter meerdere vergaderingen op last en in naam en met de macht hunner kerken. In den kerkeraad spreken en handelen zij met de hun door Christus verleende ambtsmacht, in Christus' naam en met Zijne autoriteit. Ter meerdere vergadering echter met de autoriteit en in den naam hunner kerken. Daar is dus een wezenlijk verschil tusschen de ambtsmacht van den ambtsdrager ter kerkeraadsvergadering en de macht van een kerkelijk afgevaardigde ter meerdere vergadering. Het is een verschil als tusschen Christus en Zijne kerk. Het is niet in wezen dezelfde macht, die overgedragen wordt. Wel hebben de ter meerdere vergadering afgevaardigden eene van hunne kerken afgeleide macht, d.i. eene macht, die deze afgevaardigden in zichzelven niet bezitten, maar die zij door hunne afvaardiging van hunne hen afvaardigende kerken ontvangen. Maar deze macht is: om in naam en met de autoriteit hunner kerk te handelen. Doch dat is niet de macht, die de kerkeraad of zijne leden als ambtsdragers van Christus deelachtig zijn, en die zij niet mogen noch kunnen verdragen. De kerkeraden en hunne ambtsdragers mogen niet ingrijpen in de rechten van Christus om maar zelven zich van Zijne roeping en machtsverleening te ontdoen, en er anderen mee te bekleeden. Zij hebben slechts te gehoorzamen, en de macht te oefenen, die Christus hun verleende, maar worden niet zelven beschikkers over die macht, om er naar hun believen anderen mee te bekleeden. Zoo is er een essentieel, een wezenlijk, onderscheid tusschen de macht van kerkeraden en ambtsdragers, en die van meerdere vergaderingen en hare leden als afgevaardigden der kerken. De eerste is eene door Christus gegeven macht, de tweede eene door de kerken verleende autoriteit. En zooals nu Christus en Zijne kerk verschillen, zoo onderscheiden zijn ook deze twee machten. Daarom is het ook niet juist, dat dezelfde macht per accidens aan de meerdere vergaderingen zou kunnen toekomen, als welke door Christus aan de ambtsdragers of kerkeraden is gegeven, zooals Ds Joh. Jansen meent, blz. 27.

Wanneer Ds Joh. Jansen op blz. 28 vraagt: „Mogen de plaatselijke kerken, die elk voor zich met Goddelijke ambtsmacht zijn toegerust, zich door onderlinge afspraak, in de kerkenordening vastgelegd, verbinden om zich te onderwerpen aan besluiten van meerdere vergaderingen, die niet met Goddelijk gezag zijn bekleed, maar op menschelijk recht rusten?", moet daarop geantwoord worden, dat zij dit volgens het Gereformeerde kerkrecht in onze kerkenordening overeengekomen, ook niet doen. Zij onderwerpen zich aan Gods Woord. Wanneer eenig besluit van eene meerdere vergadering strijdt met Gods Woord, of gezien wordt niet met dat Woord overeen te komen, onderwerpen de kerkeraden zich daaraan niet, hebben zij uitdrukkelijk afgesproken en in de K.O. vastgelegd, art. 31. Al de andere besluiten worden dus verondersteld, met Gods Woord overeenkomstig te zijn, en niet met dat Woord te strijden. En daarom voegen zich de kerkeraden naar die besluiten: omdat zij met Gods Woord overeenstemmen, of althans geacht worden, dat te doen. Hier is dus geene onderwerping van kerkeraden aan de meerdere vergaderingen, maar eene onderwerping aan Gods Woord of aan wat overeenkomstig dat Woord geacht, verondersteld, wordt. Natuurlijk kunnen de kerken en hare kerkeraden zich in die veronderstelling vergissen. Iets kan tegen Gods Woord strijden, of daarvan afwijken, zonder dat men het weet of ziet. Maar zoolang men dien strijd of die afwijking niet bemerkt, onderwerpt men zich ter wille van Gods Woord, om de (zij het mogelijk foutievelijk) vermeende overeenkomst met Gods Woord. Dit veronderstelde geval van Ds Joh. Jansen bestaat dus niet, althans niet bij het Gereformeerde kerkrecht, of bij het kerkrecht in onze K.O. geregeld. Bij het nieuwe kerkrecht kan het zich voordoen. Ds Joh. Jansen heeft in dezen het verband der kerken bij het Gereformeerde kerkrecht niet recht begrepen, niet goed doorzien. Daarbij verbinden de kerkeraden zich niet tot onderwerping aan de meerdere vergaderingen, maar tot gezamenlijke onderwerping aan Gods Woord. En omdat niet alles letterlijk in Gods Woord voorgeschreven staat, en dus voor onderscheiden zaken of regelingen uit Gods Woord afgeleid, geredeneerd, moet worden, wat, bij onze verdorvenheid en verduistering door de zonde, de mogelijkheid of het gevaar van vergissing meebrengt, verbinden de kerkeraden zich, in het besef van eigene zwakheid en kortzichtigheid, om niet maar op eigen oordeel wat naar Gods Woord is, af te gaan, doch met elkander ter meerdere vergadering te raadplegen, en dat als naar den Woorde Gods te beschouwen en te volgen, wat „door de meeste stemmen goedgevonden is", „tenzij het bewezen worde te strijden tegen het Woord Gods", enz. Het is hierbij dus geheel een zich onderwerpen aan Gods Woord, een zich verbinden om dat te doen. Slechts komt daarbij de vraag, hoe daartoe de eisch van Gods Woord gekend kan worden: alleen door eigen inzicht en oordeel, of ook door gezamenlijke beraadslaging en beslissing. Van onderwerping aan menschelijk gezag of besluit is hier dus geenerlei sprake. De kerkeraden erkennen slechts, dat God het rechte inzicht in den eisch van Zijn Woord voor het kerkelijke leven ook wil geven door onderlinge beraadslaging en beslissing der kerken of hare afgevaardigden ter meerdere vergadering, en niet enkel en immer door de overweging en bepaling van elken kerkeraad afzonderlijk en op zichzelven. En daarom verbinden zij zich onderling, om als naar Gods Woord te beschouwen en te volgen

(Zie vervolg op blz. 44.)

Het verhalend element in de prediking.

Op den preekstoel moet gepreekt worden! In vroeger jaren werd er op den kansel nog al eens geschilderd, ja, er waren leeraars die hun predikaties met eenige anecdota sacra kruidden. Tegenwoordig hèbben wij het daar niet op! Wij, knapen met koppen, willen niet als zondagsschoolkinders behandeld worden, dat némen wij niet! Geef ons den homileticus purus, dat wil zeggen: den preeker van top tot teen!

Zonder de alleenheerschappij op te eischen voor één preekmethode, meen ik dat er nog wel een enkel woordje voor het verhalend element te zeggen valt. Zie, sommige predikers lezen het verhaal en... en laten het meteen en voor goed los. Een geschiedenis als bijvoorbeeld „de Opwekking van Lazarus" heeft voor hen alleen zin om den tekst: „Ik ben de Opstanding en het Leven". Met reuzenstappen schrijden zij over het kerkhof heen, loopen in hun haast een klaagvrouw omver en steken een preek af over „het probleem van den dood en het mysterie des levens". Een lijk riekt, een probleem niet!

Schuilen er dan geen groote bezwaren in de verhalende methode? Zeker, een voorstelling is slechts een benadering van de historische werkelijkheid, uit enkele gegevens moet men trachten een geheel te vormen. Hier is een zuivere smaak onder heilige tucht noodig. Maar — zeg mij eens — is het bij een verklaring iets anders? Thema en verdeeling zitten ongetwijfeld IN den tekst, maar het is niet altijd eenvoudig die er in te vinden. Prediken is kruisdragen, wie dat niet verstaat, moest den kansel maar liever niet bestijgen.

Bij beide vormen — bij vertellen en bij verklaren zit het geheim in het maathouden. Wij moeten van een traan geen oervloed maken, maar evenmin van een begrip een encyclopaedie! Beide vormen zijn geoorloofd en ook veel inniger verwant, dan de meesten denken. Vertellen — als het tenminste niet in zeuren of babbelen ontaardt, is óók verklaren. Kijk eens, als ik het over een oog heb, kan ik twee methoden volgen. Ik kan aanwijzen: dit is het netvlies, dat de pupil, zie de oogwimpers! Maar ik kan ook dat oog laten strálen! Als ik een arm verklaar zeg ik: dit is de ellepijp en dat het handgewricht. Maar ik kan ook die hand naar het zwaard laten grijpen of de vingers doen opsteken tot een heiligen eed. Dat laatste is vertellen, demonstreeren. Aan de andere zijde is verklaren lang niet zoo abstract als sommigen meenen, immers menig begrip is oorspronkelijk een beeld. Als gij het bekende woord organisme goed aankijkt, ziet gij het uit de boekenkast stappen en bloeien als een amandelboom!

Wat is nu de bijzondere beteekenis van de verhalende methode? Waarom staan er in de Schrift zoovele bijzonderheden, die ons vaak van zoo luttel belang toeschijnen? Is het niet om ons te doen zien, ja, het er bij ons in te drijven, zoodat het er nooit meer bij ons uitgaat: DAT DEZE OPENBARINGEN EN WONDEREN GODS ZIJN GESCHIED IN DE CONCRETE WERKELIJKHEID VAN ONS LEVEN? Daarom lees ik niet van de psalmen van Abraham, maar van zijn schapen en ossen, van zijn vrouw en zijn bijwijven. Daarom lees ik niet van de vroomheid van Rebekka, maar ik zie voorhoofdsiersel blinken en de armringen schitteren!

Het doel van den vertellenden vorm is niet om de prediking aangenaam te maken, op te sieren. Het doel is om regelrecht op den mensch af te gaan in zijn concrete levenssituatie. Als ik eenmaal de Schrift ga zien, dan wordt het mij wonderlijk te moede. Dan zie ik oprijzen die eigenaardige Gemeente van den Heere Jezus Christus: visschers in het hoogste kerkambt, tollenaars op stoel, banken met hoeren en Samaritanen, kastelcins en wedlooperes in de ouderlingenbank. Dan versta ik als nooit te voren, dat de Uitverkiezing cor ecclesiae is, het hart van de kerk.

Maar tegelijk ga ik ongerust worden, doodelijk ongerust! Is er nog wel een kerk des Heeren? ga ik vragen. Zoo ja, waar zijn de fabrieksmeisjes? Waar zijn de voetballers? Heere, wij zijn toch niet een kerk des menschen geworden, waar de Vox Theologia de genadestemmen van het evangelie heeft overstemd? Als Wet en Evangelie naar de Schriften gebracht worden in de concrete werkelijkheid van ons leven, dan wordt de schare onder den kansel onrustig. Arme dominee, gij zult het moeilijk hebben. Maar herinner u dat uw Zender ook Zijn conflict over de prediking heeft gehad met de Farizeën. Waarom spreekt Gij in gelijkenissen? Hebben wij daar geen begrippen voor? Uw Zender heeft ook de versmaadheid van den prediker gedragen. In Zijn smaad te deelen is duizendmaal beter dan bewierookt te worden.

N. B.